NIILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. július 16.[1]

C-603/13. P. sz. ügy

Galp Energía España, SA
Petróleos de Portugal (Petrogal), SA
Galp Energia, SGPS, SA
kontra

Európai Bizottság

„Fellebbezés — Kartellek — Az útépítési bitumen spanyol piaca — A piac felosztása és az árak összehangolása — Korlátlan felülvizsgálati jogkör — A ne ultra petita elve — A tisztességes eljáráshoz való jog — Védelemhez való jog — A kontradiktórius eljárás elve — Egységes és folyamatos jogsértés — A jogellenes kartell többi résztvevője által alkalmazott felügyeleti rendszer és kompenzációs mechanizmus állítólagos ismerete — A bizonyítékok elferdítése”

I – **Bevezetés**

1. A Bíróság elé utalt ügy tárgya a Galp Energía España, SA, a Petróleos de Portugal (Petrogal), SA és a Galp Energia, SGPS, SA társaságok csoportja (a továbbiakban együtt: fellebbezők) által a Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélettel (T-462/07, a továbbiakban: megtámadott ítélet)[2] szemben benyújtott fellebbezés, amely ítéletben a Törvényszék részben helybenhagyta a Bizottság C(2007) 4441 végleges határozatának (a továbbiakban: vitatott határozat)[3] megsemmisítése iránti keresetüket, valamint a velük szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránti másodlagos kérelmüket.

2. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány a fellebbezés második jogalapjának elemzésére korlátozódik, amely a jelen fellebbezés középpontjában áll, és lényegében a Törvényszék részére elismert korlátlan felülvizsgálati jogkör korlátainak kérdését veti fel. Véleményem szerint azon okoknál fogva, amelyeket alább ki fogok fejteni, a Törvényszék átlépte az említett korlátokat, így a fellebbezésnek helyt kell adni. Úgy vélem ugyanis, hogy a korlátlan felülvizsgálati jogkör nem biztosít hatáskört a Törvényszéknek arra, hogy megállapítsa egy olyan jogsértés elkövetését, amelyet a Bizottság határozatában nem bizonyítottak.

II – **A jogvita előzményei**

3. A hivatkozott megtámadott ítélet 1–85. pontja tartalmazza a jogvita előzményeit.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — EU:T:2013:459.

3 — Az EK 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38.710 – „bitumen”-ügy [Spanyolország]) 2007. október 3-án hozott határozat.

4. Amennyiben szükséges, elegendő arra emlékeztetni, hogy az Európai Bizottság 2007. október 3-án fogadta el a vitatott határozatot, amely megállapítja, hogy a fellebbezők az útburkoló bitumen ágazatban (a Kanári-szigetek kivételével) a spanyol területet érintően a piac felosztásából és az árak rögzítéséből álló megállapodások és összehangolt magatartások összességében vettek részt. A Bizottság úgy vélte, hogy mindkét megállapított versenykorlátozás, vagyis a piac felosztására vonatkozó horizontális megállapodások, valamint az árak összehangolása, természetükből adódóan az EK 81. cikk legsúlyosabb megsértésének minősülnek, amelyek – az ítélkezési gyakorlat szerint – egyedül a jellegükre tekintettel igazolhatják a „különösen súlyos” jogsértésnek való minősítést, anélkül hogy szükség lenne arra, hogy ez a magatartás egy adott földrajzi területre vonatkozzon, vagy különös hatást gyakoroljon. [4]

5. A Törvényszék Hivatalához 2007. december 19-én benyújtott keresetlevelükkel a fellebbezők vitatták a határozat tartalmát, és annak részleges vagy teljes megsemmisítését kérték.

6. A megtámadott ítélettel a Törvényszék helyt adott a harmadik megsemmisítési jogalapnak azon megállapítás jogellenessége alapján, amely szerint a fellebbezők részt vettek a piac és az ügyfelek kartell tagjai általi felosztására irányuló megállapodások végrehajtására vonatkozó felügyeleti rendszerben és kompenzációs mechanizmusban. A Törvényszék tehát részben megsemmisítette a vitatott határozatot, amennyiben az említett határozat 1. cikkében megállapította, hogy a fellebbezők megállapodások és összehangolt magatartások összességében vettek részt a bitumen spanyol piacán, és 3. cikkében arra kötelezte az említett fellebbezőket, hogy hagyják abba a vitatott határozat 1. cikkében megállapított jogsértést.

7. A Törvényszék mindazonáltal úgy vélte, hogy a fellebbezők felelősnek tekinthetők a jogsértés fent hivatkozott két elemére tekintettel (a megtámadott ítélet 626. pontja). Ezt a következtetést V. C. nyilatkozatára alapította, aki a Petrogal, majd a Galp Energía España bitumen-értékesítési igazgatója volt (a továbbiakban: V. C. nyilatkozata). [5] Ezen oknál fogva a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nem szükséges módosítani a bírság kiindulási összegét (a megtámadott ítélet 630. pontja). Ezzel szemben enyhítő körülmények alapján a Törvényszék szükségesnek tartotta a Bizottság által alkalmazott bírság csökkentésének növelését. Tehát egy további 4%-os csökkentést hajtott végre, amelyet hozzá kell adni a vitatott határozatban már megadott 10%-os csökkentéshez (a megtámadott ítélet 635. pontja). A Törvényszék elutasította a fellebbezők többi megsemmisítés iránti jogalapját, az ötödik jogalapot is beleértve, amelyet az árak összehangolásában való részvételükre vonatkozó megállapítás jogellenességére alapítottak (a megtámadott ítélet 450–456. pontja). [6]

4 — A vitatott határozat (500) preambulumbekezdése. E jogsértésben való részvételüket illetően a Bizottság úgy vélte, hogy a Galp Energía España, SA, és a Petróleos de Portugal, SA egyetemlegesen felelősek 8 662 500 euró megfizetéséért; a Galp Energia, SGPS, SA egyetemlegesen felelős 6 435 000 euró megfizetéséért. A Galp Energía España, SA és a Petróleos de Portugal, SA jogsértésben való részvételét az 1995. január 31-től 2002. október 1-jéig tartó időszak tekintetében állapították meg, míg a Galp Energia, SGPS, SA esetében úgy vélték, hogy 1999. április 22-től 2002. október 1-jéig vett részt a jogsértésben.

5 — Lásd a megtámadott ítélet 87. és 215. pontját. Nyilatkozatában V. C. ezekkel a szavakkal erősítette meg, hogy a fellebbezők soha nem vettek részt a felügyeleti rendszerben: „Válaszoltam az Európai Bizottság azon kifogására, amely szerint a Galp Energía España […] részt vett a felügyeleti rendszernek és az aszfalt asztal kompenzációs mechanizmusának működtetésében. Ez nem helytálló. Azon egyszerű oknál fogva, hogy a Galp Energía España […] eladásainak mértékétől függetlenül soha nem kaptunk kompenzációt. Igaz, hogy egy bizonyos időpontban megállapítottam, hogy létezik egy bizonyos fajta kompenzációs mechanizmus, amelyben az aszfaltra vonatkozó tárgyalóasztal tagjai részt vettek, de arról soha nem volt tudomásom, hogy ezeknek a társaságoknak mi közük volt ehhez a rendszerhez. Következésképpen a Galp Energía España […] soha nem vett részt semmilyen kompenzációs mechanizmusban”.

6 — Következésképpen a Galp Energía España, SA-val és a Petróleos de Portugal (Petrogal), SA-val szemben kiszabott bírság összegét 8 277 500 euróra, míg a Galp Energia, SGPS, SA-val szemben kiszabott bírság összegét 6 149 000 euróra csökkentették.

III – **A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei**

8. A Bíróság Hivatalához 2013. november 22-én benyújtott beadványukkal a fellebbezők fellebbezést terjesztettek elő, amellyel azt kérik, hogy a Bíróság:

– elsődlegesen helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és semmisítse meg a vitatott határozat 1., 2. és 3. cikkét a fellebbezőket érintő részben, és/vagy csökkentse a fellebbezőkkel szemben kiszabott bírság összegét,

– másodlagosan helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és az ügyet érdemi elbírálás céljából utalja vissza a Törvényszék elé,

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

9. A Bizottság kéri a fellebbezés elutasítását és a fellebbezők kötelezését a költségek viselésére.

10. A felek a Bíróság előtt írásban kifejtették álláspontjukat, és a 2015. április 15-én tartott tárgyaláson meghallgatták őket.

IV – **A fellebbezők felelősségének Törvényszék általi megállapításáról mint a második fellebbezési jogalap elemzésének kiindulópontjáról**

A – *Rövid emlékeztető a korlátlan felülvizsgálati jogkört illetően*

11. A három részre osztott második jogalapjukkal a fellebbezők azt kifogásolják, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a megtámadott ítélet 626. és 630. pontjában. Több alapelvre és eljárási szabályra hivatkozva a fellebbezők valójában egy konkrét aktust rónak a Törvényszék terhére, vagyis azt, hogy figyelembe vett egy, a vitatott határozat elfogadását követően készített dokumentumot, azaz V. C. fent hivatkozott nyilatkozatát, annak érdekében, hogy megállapítsa a fellebbezőknek a jogsértő mechanizmus két eleméért való felelősségét.[7]

12. Márpedig először is rámutatok, hogy a Törvényszék V. C. nyilatkozatának figyelembevételét korlátlan felülvizsgálati jogkörére alapította.

13. Ennélfogva emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék számára biztosított korlátlan felülvizsgálati jogkör kiegészíti az EUMSZ 263. cikkben előírt jogszerűségi vizsgálatot. Ahogy azt a Bíróság megállapította, „a jogszerűség vizsgálatát kiegészít[i] a korlátlan felülvizsgálati jogkör, […] amelyet az EUMSZ 261. cikknek megfelelően […] az 1/2003 rendelet 31. cikke […] [ruház az uniós bíróságra]. E jogkör felruházza a bíróságot arra, hogy a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesítse, és következésképpen kiszabott bírságot vagy kényszerítő bírságot törölje, csökkentse vagy növelje”.[8] Az ítélkezési gyakorlat pontosította, hogy a megváltoztatásra irányuló jogkör a Bizottság által elkövetett hiba hiányában is gyakorolható.[9] Ez a verseny területén lehetővé teszi a bíróság számára többek között nem csak azt, hogy megsemmisítsen vagy helybenhagyjon egy bírságot és annak összegét, de azt is, hogy növelje vagy csökkentse azt.

7 — A harmadik jogalap elemzése keretében a Törvényszék azt rótta a Bizottság terhére, hogy nem a jogilag megkövetelt módon bizonyította a fellebbezők részvételét a jogsértés két elemében. Ez alapján semmisítette meg a vitatott határozatot ebben a részében.

8 — KME Germany és társai kontra Bizottság ítélet (C-272/09 P, EU:C:2011:810, 103. pont).

9 — Groupe Danone kontra Bizottság ítélet (C-3/06 P, EU:C:2007:88, 61. pont); Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ítélet (C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86. pont).

14. Ennélfogva a korlátlan felülvizsgálati jogkör felhatalmazza a bíróságot, hogy valamennyi ténybeli körülményt figyelembe véve még megsemmisítés hiányában is megváltoztassa a megtámadott aktust annak érdekében, hogy módosítsa például a kiszabott bírság összegét.[10] Mindazonáltal a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlásának módjai nem teljes mértékben vannak meghatározva.[11]

15. Rámutatok, hogy a Chalkor kontra Bizottság ítéletben[12] és a KME Germany és társai kontra Bizottság ítéletben[13] a Bíróság egyértelműen megállapította, hogy a Törvényszék által gyakorolt korlátlan felülvizsgálati jogkör magában foglalja mind a jogi, mind pedig a ténybeli felülvizsgálatot, valamint a bizonyítékok értékelésére, a vitatott határozat megsemmisítésére és a bírságok összegének módosítására vonatkozó jogosultságot.[14]

16. A Bíróság egyébként azt is megállapította, hogy az EUMSZ 263. cikkben előírt – és az 1/2003/EK rendelet[15] 31. cikkében foglalt, a bírság összegére vonatkozó korlátlan felülvizsgálati jogkörrel kiegészített – jogszerűségi vizsgálat nem sérti az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében szereplő hatékony bírói jogvédelem elvére vonatkozó követelményeket.[16]

B – *A Törvényszék érvelése és a felelősség megállapítása*

17. Mivel a Törvényszék érvelésének értelmezése véleményem szerint meghatározó a fellebbezés második jogalapjának elemzése szempontjából, elemezni fogom a Törvényszék által az első fokon benyújtott kereset harmadik jogalapja, valamint ugyanezen kereset kilencedik jogalapja vizsgálatának keretében kifejtett érvelést, annak érdekében, hogy rátérhessek a fellebbezés által felvetett pontos kifogásokra.

18. A Törvényszék elé terjesztett harmadik jogalapjukkal a fellebbezők vitatták, hogy őket is a felügyeleti rendszer és a kompenzációs mechanizmus részesének tekintették.

19. Elemzése alapján a Törvényszék helyt adott a harmadik jogalapnak, amennyiben a Bizottság a jogsértés egésze tekintetében megállapította a fellebbezők felelősségét, holott nem bizonyította jogilag megkövetelt módon a jogsértés két elemében való részvételüket. Ezenkívül ugyanez az intézmény annak érdekében, hogy helyesen alkalmazhassa az egységes és folyamatos jogsértés fogalmát, nem bizonyította, hogy tudomással rendelkeztek a fent hivatkozott két elem fennállásáról, vagy legalábbis azt, hogy azokról tudniuk kellett. A Törvényszék tehát megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikkét, amennyiben az megállapítja, hogy a fellebbezők megállapodások és összehangolt magatartások összességében vettek részt a bitumen spanyol piacán.

20. Mivel a Törvényszék az egységes és folyamatos jogsértés fogalmát[17] vette alapul, emlékeztetni kell arra, hogy egy olyan vállalkozás, amely a jogsértés egészének megvalósításához való hozzájárulásra irányuló versenyellenes magatartásokkal vett részt az egységes és összetett jogsértésben, felelősnek tekinthető azokért a magatartásokért is, amelyeket ténylegesen a többi részt vevő vállalkozás tanúsított.

10 — Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 692. pont); Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ítélet (C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86. pont); JFE Engineering és társai kontra Bizottság ítélet (T-67/00, T-68/00, T-71/00 és T-78/00, EU:T:2004:221, 577. pont).

11 — Részletes elemzéshez lásd: Wathelet főtanácsnok Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-295/12 P, EU:C:2013:619).

12 — C-386/10 P, EU:C:2011:815.

13 — C-272/09 P, EU:C:2011:810.

14 — Ez az összefüggés alapvető a jelen ügy szempontjából, figyelemmel a Törvényszék jelen indítvány 12. pontjában kifejtett érvelésének alapjára.

15 — [Az EK 81.] és [az EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

16 — KME Germany és társai kontra Bizottság ítélet (C-272/09 P, EU:C:2011:810, 106. pont).

17 — Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 82. pont).

Ez az eset áll fenn, ha bizonyítást nyer, hogy az említett vállalkozás saját magatartásával hozzá kívánt járulni a valamennyi résztvevő által követett közös célokhoz, és tudomása volt a más vállalkozások által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított jogsértő magatartásokról, illetve az, hogy e magatartásokat ésszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni. [18]

21. Ezzel szemben, amennyiben az uniós bíróság azt állapítja meg, hogy a Bizottság nem bizonyította jogilag megkövetelt módon azt, hogy valamely vállalkozásnak az egységes és folyamatos jogsértést képező versenyellenes magatartások valamelyikében való részvétele során tudomása volt a kartell többi résztvevője által azonos célok elérése végett megvalósított többi versenyellenes magatartásról, illetve azt, hogy e magatartásokat ésszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni, az egyetlen következtetés, amelyet ebből levonhat, az, hogy nem állapítható meg e vállalkozásnak az e többi magatartásért, és ennélfogva az egységes és folyamatos jogsértés egészéért fennálló felelőssége, továbbá a megtámadott határozatot kizárólag e vonatkozásban kell megalapozatlannak tekinteni. [19] E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Soliver kontra Bizottság ítéletben a Törvényszék legutóbb viszonylag szigorúnak mutatkozott az egységes és folyamatos jogsértésben való részvétel bizonyítékát illetően. [20]

22. A jelen ügyben a megtámadott ítélet 273. és 279. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a fellebbezők felelősségét a jogsértés valamennyi elemét illetően megállapította, a felügyeleti rendszerben és a kompenzációs mechanizmusban való részvételt is beleértve. A Törvényszék egyébként a megtámadott ítélet 286. pontjában rámutatott, hogy a fellebbezők felelősségének megállapításához a Bizottság nem támaszkodott *más bizonyítékra, csak arra, amely* a jogsértés fent hivatkozott elemeiben való *részvételre vonatkozott*. Márpedig a megtámadott ítélet 272. és 280. pontjában a Törvényszék úgy vélte, hogy a fellebbezőknek a jogsértés két elemében való részvételét nem bizonyították.

23. Nem vitatott, hogy az egységes és folyamatos jogsértésre vonatkozó, fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat lehetővé tette volna, hogy egy vállalkozás felelősségét a jogsértés egésze tekintetében megállapítsák, amennyiben tudott vagy tudnia kellett a jogsértő magatartásokról.

24. Mindazonáltal a Törvényszék a megtámadott ítélet 289. pontjában kifejezetten úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem azt vette alapul, hogy a fellebbezők tudomással rendelkeztek a felügyeleti és a kompenzációs rendszerről, vagy azt a tényt, hogy ezen elemekről tudniuk kellett. Ugyanezen ítélet 290. pontjában a Törvényszék szerint ez a tudomás vagy a szükségképpeni tudomás nem bizonyított a vitatott határozatban.

25. Végül a megtámadott ítélet 291. pontjában a Törvényszék a fellebbezők kartellben betöltött szerepére tekintettel *mellőzte az ilyen tudomás vélelmezésének lehetőségét*. Következésképpen a Törvényszék a megtámadott ítélet 292. pontjában azt a következtetést vonta le, hogy a fellebbezők felelőssége a felügyeleti rendszert és a kompenzációs mechanizmust illetően nem bizonyított.

26. Végül, hogy orvosolja azokat a hiányosságokat, amelyekben a Törvényszék szerint a vitatott határozat szenved, a Bizottság V. C. nyilatkozatára hivatkozott. Ezt a bizonyítékot a Törvényszék a megtámadott ítélet 294. és 295. pontjában mellőzte. Véleménye szerint, bár a nyilatkozat utólag azt bizonyítja, hogy a fellebbezők ténylegesen tudomással rendelkeztek a kompenzációs mechanizmusról, ugyanakkor *a Törvényszék a jogszerűség vizsgálata keretében nem válthatja fel a Bizottság indokolását egy új indokolással*. Ezenkívül úgy ítélte meg, hogy ez a nyilatkozat semmi esetre sem teszi lehetővé a vitatott határozat jogellenességének orvoslását.

18 — Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ítélet (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 41. és 42. pont); Bizottság kontra Aalberts Industries és társai ítélet (C-287/11 P, EU:C:2013:445, 63. pont); Siemens és társai kontra Bizottság ítélet (C-239/11 P, C-489/11 P és C-498/11 P, EU:C:2013:866, 242. pont).

19 — Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ítélet (C-441/11 P, EU:C:2012:778, 47. pont).

20 — T-68/09, EU:T:2014:867. Ebben az ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem szolgáltatott bizonyítékot a Soliver NV részvételére. A határozat részleges megsemmisítése nem volt megvalósítható, mivel a Bizottság nem minősítette külön a felperes jogsértő magatartásokban való részvételét, így a Törvényszék a Bizottság határozatának egészét megsemmisítette.

27. Ezt az érvelést össze kell kapcsolni a fellebbezők felelősségére vonatkozó, a Törvényszék által az első fokon előterjesztett kilencedik jogalap keretében tett megállapítással.

28. A Törvényszék elé terjesztett kilencedik jogalapjukkal a fellebbezők vitatták a bírság csökkentésének annak ellenére történő elmaradását, hogy a jogsértésben való részvételük nagyon korlátozott volt. E tekintetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 606. pontjában arra emlékeztetett, hogy – ahogy azt az első fokon előterjesztett harmadik jogalap keretében is megállapította – a Bizottság nem csak, hogy nem bizonyította a fellebbezőknek a jogsértés két, a felügyeleti és a kompenzációs rendszerre vonatkozó elemében való részvételét, de elegendő bizonyítékot sem szolgáltatott arra, hogy megállapíthassa a fellebbezők ezekért való felelősségét.

29. Ugyanakkor a fent hivatkozott megállapítások ellenére a Törvényszék V. C. nyilatkozatából azt a következtetést vonta le, hogy a fellebbezők *tudomással rendelkeztek* a kompenzációs mechanizmusról, amely a Törvényszék szerint magában foglalja azt is, hogy a fellebbezők tudtak a felügyeleti rendszerről, mivel a kompenzációs mechanizmus nem létezhetett felügyeleti mechanizmus nélkül. A megtámadott ítélet 624. pontjából az következik, hogy a Törvényszék e tekintetben korlátlan felülvizsgálati jogkörében járt el.

30. A megtámadott ítélet 610–626. pontjából az következik, hogy a Törvényszék V. C. nyilatkozata alapján állapította meg a fellebbezőknek a jogsértés e két eleméért való felelősségét. Végül a megtámadott ítélet 627. pontjából kitűnik, hogy a Törvényszék e bizonyítékok alapján vizsgálta meg a fellebbezőkkel szemben kiszabott bírságok összegét.

31. A Törvényszék érvelésének pontosan ezek az ellentmondásos elemei képezik a jelen fellebbezés második jogalapjának tárgyát.

V – **A korlátlan felülvizsgálati jogkör és a *ne ultra petita*elve**

A – *A felek érvei*

32. A második jogalap első részében a fellebbezők előadják, hogy a Törvényszék hatásköreinek túllépésével, és azzal, hogy a kereseten túlterjedően hozott határozatot, tévesen alkalmazta a jogot, mivel azzal, hogy hivatalból figyelembe vett egy olyan jogalapot, amelyre sem a fellebbezők, sem a Bizottság nem hivatkozott,[21] megállapította a fellebbezők felelősségét az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti jogsértés két eleméért, vagyis a kompenzációs mechanizmus ismeretéért és a felügyeleti rendszer előreláthatóságáért.[22]

33. A Törvényszék a jelen ügyben a kereseten túlterjedően hozott határozatot, mivel a Bizottság a határozatban nem támaszkodott ezekre az indokokra, ezekre az indokokra a fellebbezők sem hivatkoztak a megsemmisítés iránti jogalapokban, és azokról semmilyen vita nem zajlott, kivéve azt, amit V. C. nyilatkozatának elfogadhatóságával kapcsolatban lefolytattak.

34. A maga részéről a Bizottság előadja, hogy a Törvényszéknek a korlátlan felülvizsgálat gyakorlása keretében joga volt arra, hogy figyelembe vegye, hogy a fellebbezők tudomással rendelkeztek a felügyeleti és a kompenzációs mechanizmusról, amikor a bírság mértékéről döntött, mivel ténybeli körülményről van szó. Ami V. C. nyilatkozatát illeti, a Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszéknek

21 — A fellebbezők emlékeztetnek arra, hogy az Európai Unió bíróságai előtti eljárás kontradiktórius. A jogvita feleire és egyedül rájuk hárul tehát (az eljárásgátló okok kivételével), hogy megsemmisítés iránti jogalapokat terjesszenek elő (lásd: KME Germany és társai kontra Bizottság ítélet, C-389/10 P, EU:C:2011:816, 131. pont). Hasonlóképpen, a Bíróság a ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság ügyben megállapította (C-352/09 P, EU:C:2011:191), hogy a Törvényszék feladata az előtte felhozott érvekről való döntésre korlátozódik.

22 — A megtámadott ítélet 626. pontja.

jogában állt, hogy figyelembe vegye azt a bírság mértékének meghatározása során,[23] többek között mivel az ítélkezési gyakorlat elismeri annak lehetőségét, hogy „olyan további információkat terjesszenek elő és vegyenek figyelembe, amelyek említésére a határozatban nem került sor”.[24] Végül a Bizottságnak az az álláspontja, hogy a jogalap hatástalan, mivel a Törvényszék már csökkentette a bírság összegét.[25]

B – *Értékelés*

35. Nem vitatott, hogy a megsemmisítés iránti kereset eldöntésére felhívott uniós bíróságot köti a *ne ultra petitának* nevezett elv – amely a *ne eat iudex ultra petita partium* mondásból származik –, amely tiltja, hogy a bíróság a felek kérelmeit meghaladó kérdésekről döntsön. Ezen elv alapján a megsemmisítés, amelyet megállapít, nem lépheti túl a felperes által kért megsemmisítést.[26] Nem jogosult sem a kereset fő tárgyának újbóli meghatározására, sem pedig arra, hogy hivatalból hozzon fel jogalapot, olyan kivételes esetektől eltekintve, amikor beavatkozását a közérdek követeli meg.[27] Az uniós bíróságnak ugyanis lehetősége van, adott esetben pedig kötelessége hivatalból figyelembe venni bizonyos külső jogszerűségre vonatkozó jogalapokat.[28]

36. Fontos megjegyezni, hogy a *ne ultra petita* elve teljes terjedelmében csak a polgári eljárások keretében alkalmazandó rendelkezési elvként. Ezzel szemben a közjogi eljárásokban, amelyek közé a versenyjogi eljárások is tartoznak, nehezebb körülhatárolni a hatályát. A hivatkozott elv véleményem szerint ugyanis aligha tölt be sajátos szerepet, hanem az az általánosságban vett méltányos eljáráshoz való jog egyik megnyilvánulása. Amint azt Léger főtanácsnok megfogalmazta, a bíróság e tekintetben semmiképpen sincs passzív szerepre kárhoztatva, és nem várható el tőle, hogy pusztán a „felek szócsöve” legyen.[29] Megjegyzem különösen, hogy a jogalapok hivatalból történő felhozatalának tilalma kizárólag a megsemmisítésre vonatkozó jogvita, vagyis a jogszerűség vizsgálatának keretében alkalmazandó. Ezzel szemben a korlátlan felülvizsgálati jogkör keretében nem játszik hasonló szerepet.

37. Ez felveti számomra a kérdést, hogy hogyan alkalmazandó a *ne ultra petita* elve a korlátlan felülvizsgálati jogkör keretében, mivel a jelen ügy lényegében ennek az ügy középpontjában álló jogkörnek a korlátaira vonatkozik. A Groupe Danone kontra Bizottság ítéletben a Bíróság megállapította, hogy „[amikor] *a bírság összegének kérdése a közösségi bíróság értékelésére van bízva*, jogosult korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolni, és ezt a jogkört gyakorolhatja mind az összeg mérséklése, mind annak növelése érdekében”.[30]

23 — Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ítélet (C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86. pont).

24 — KNP BT kontra Bizottság ítélet (C-248/98 P, EU:C:2000:625, 40. pont).

25 — További 4%-kal, ami hozzáadódik a Bizottság által korábban adott 10%-os csökkentéshez, annak figyelembevétele érdekében, hogy a fellebbezők jogsértésben való részvétele kevésbé volt rendszeres vagy aktív.

26 — Lásd: Meroni kontra Főhatóság ítélet (46/59 és 47/59, EU:C:1962:44, 783. o., különösen 801. o.); Nachi Europe ítélet (C-239/99, EU:C:2001:101, 24. pont); Comunità montana della Valnerina kontra Bizottság ítélet (C-240/03 P, EU:C:2006:44, 43. pont); Kokott főtanácsnok Bizottság kontra Alrosa ügyre vonatkozó indítványának (C-441/07 P, EU:C:2009:555) 146–148. pontja.

27 — Bizottság kontra Roodhuijzen ítélet (T-58/08 P, EU:T:2009:385, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az ítélkezési gyakorlatból mindazonáltal kitűnik, hogy a felek által körülhatárolt jogvita keretében az uniós bíróság azzal, hogy csak a felek kérelmeiről dönthet, nem kötheti magát kizárólag a felek által az állításaik alátámasztására felhozott érvekhez, mivel adott esetben arra kényszerülne, hogy határozatát téves jogi megállapításokra alapítsa (ETF kontra Michel ítélet, T-108/11 P, EU:T:2013:625, 42. és 51. pont).

28 — A lényeges eljárási szabályoknak az EUMSZ 263. cikk szerinti megsértése, valamint a hatáskör e cikk szerinti hiánya ugyanis olyan eljárásgátló oknak minősül, amelyet az uniós bíróságnak hivatalból figyelembe kell vennie (lásd: Magyarország kontra Bizottság ítélet, T-240/10, EU:T:2013:645). Az indokolás hiánya a külső jogszerűségre vonatkozó jogalapok közé tartozik. Emlékeztetek ugyanakkor arra, hogy valamely eljárásgátló ok hivatalból történő figyelembevételének nem az a célja, hogy orvosolja a keresetlevél hiányosságait, hanem az, hogy az eljárás bármely szakaszában biztosítsa egy szabály tiszteletben tartását, amely jelentőségénél fogva nem a felek rendelkezésétől függ. A jogalapokra vonatkozó hivatalból történő figyelembevétel kérdését mindazonáltal meg kell különböztetni a *ne ultra petita* elv hatályától, amely a felek kérelmeire vonatkozik.

29 — Léger főtanácsnok Parlament kontra Gutiérrez de Quijano y Lloréns ügyre vonatkozó indítványa (C-252/96 P, EU:C:1998:157, 36. pont).

30 — C-3/06 P, EU:C:2007:88, 62. pont, kiemelés tőlem. Lásd továbbá: Poiares Maduro főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványa (C-3/06 P, EU:C:2006:720, 46–50. pont).

38. Ez két különböző értelmezési utat nyit meg. Egyrészt megállapítható, hogy ahhoz, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolhassa, a félnek a bírság összegére vonatkozó kérdést kifejezett és pontos módon kell előterjesztenie a *kereseti kérelmekben*. Másrészt a Bíróság álláspontjából arra is lehet következtetni, hogy elegendő, ha a bírság kérdése *a jogvita tárgyát képezi, és azt a jogalapok keretében vitatják*. Ez a kérdés különös jelentőséggel bír, mivel a korlátlan felülvizsgálattal való összekapcsolás egyenértékű azzal, hogy a Törvényszéknek jogában áll a bírságot növelni, holott a felek kérelme kizárólag annak csökkentésére irányul.[31]

39. A *ne ultra petita* elv korlátlan felülvizsgálat keretében történő érvényesítése nem egyértelmű, de úgy tűnik, hogy a Groupe Danone kontra Bizottság ítélet elsőként ismertetett értelmezése fogadható el, vagyis az, hogy a bírság összegének a *kérelmek tárgyát* kell *képeznie*. Ennélfogva a Bizottság és társai kontra Siemens Österreich és társai ítéletben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék a kereseten túlterjedően határozott, amikor megsemmisítette a Bizottság határozatának egy rendelkezését, és megváltoztatta a kiszabott bírságokat, amelyeket egyetlen, a felek által egyetemlegesen megfizetendő bírságösszegbe foglalt.[32] Ráadásul az Alliance One International kontra Bizottság ítéletben a Bíróság azzal, hogy elutasította a *ne ultra petita* elv megsértésére alapított jogalapot, hangsúlyozta, hogy a kereseti kérelem hiánya ellenére a fél másodlagosan kérte a kartell egy másik résztvevőjével és egyetemlegesen vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentését, és hogy jogalapjainak tárgya többek között e csökkentés megadásának igazolása volt.[33]

40. A fentiek összességére tekintettel úgy vélem, hogy a fellebbezők által felhozott kifogások valójában nem a *ne ultra petita* elv megsértésére vagy a helytelen hivatalbóli vizsgálatra vonatkoznak. Mindenesetre úgy tűnik számomra, hogy a hivatkozott kifogások a megtámadott ítélet téves értelmezésén alapulnak. Ennélfogva, ahogy arra már rámutattam, a fellebbezők által kifejtett érvek a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének terjedelmét érintik, amely azzal, hogy megállapította a fellebbezőknek a kartell két eleméért való felelősségét, valójában a vitatott jogsértést bizonyította.

41. Ugyanakkor, ha a fellebbezők által előterjesztett kifogásokat a *ne ultra petita* elv megsértésére vonatkozó kifogásoknak kellene tekinteni, elegendő lenne e tekintetben megjegyezni, hogy első fokon a fellebbezők nyújtották be V. C. nyilatkozatát annak bizonyítása érdekében, hogy nem vettek részt a felügyeleti és a kompenzációs mechanizmusban. A Törvényszék előtti kérelmeikben a fellebbezők elsődlegesen a vitatott határozat teljes egészében történő megsemmisítését kérték. Másodlagosan a vitatott határozat 1., 2. és 3. cikkének a fellebbezőket érintő részben történő megsemmisítését, valamint szintén másodlagosan a fellebbezőkkel szemben a vitatott határozat 2. cikkében kiszabott bírság csökkentését kérték.[34] Ami a Bizottság kérelmeit illeti, nem vitatott, hogy első fokon a kereset elutasítását kérte.

42. Ahogy arra a fentiekben emlékeztettem, a Törvényszék részben megsemmisítette a vitatott határozatot, és csökkentette a Bizottság által kiszabott bírságot. Így elemezve kitűnik, hogy a megtámadott ítélet nem tartalmaz a *ne ultra petita* elv megsértését eredményező téves jogalkalmazást. Következésképpen azt javaslom, hogy a Bíróság a második jogalap első részét mint megalapozatlant utasítsa el.

31 — E tekintetben lásd: Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítélet (T-343/06, EU:T:2012:478); InnoLux kontra Bizottság ítélet (T-91/11, EU:T:2014:92).

32 — C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 129. pont.

33 — C-679/11 P, EU:C:2013:606, 103–107. pont.

34 — Lásd a megtámadott ítélet 87. pontját.

VI – **A korlátlan felülvizsgálat és a tisztességes eljáráshoz való jog**

A – *A felek érvei*

43. A második jogalap második részében a fellebbezők előadják, hogy a Törvényszék megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogot (amely magában foglalja a fegyveregyenlőség elvét), a védelemhez való jogot és különösen a kontradiktórius eljárás elvét azzal, hogy az ítélet 624–626. pontjában megállapította, hogy korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva rá hárul V. C. nyilatkozatának figyelembevétele a fellebbezők arra vonatkozó felelősségének bizonyítása érdekében, hogy részt vettek a felügyeleti rendszerben, és tudomással rendelkeztek a kompenzációs mechanizmusról.

44. A Törvényszék megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogot és különösen a fegyveregyenlőség elvét, valamint a védelemhez való jogot, a kontradiktórius eljárás elvét is beleértve, mivel döntését megelőzően az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én, Rómában aláírt európai egyezmény (EJEE) 6. cikkében, valamint a Charta 47. és 48. cikkében foglalt követelményeknek megfelelően nem közölte pontosan a fellebbezőkkel ezen új kifogás jellegét és indokát.

45. A Bizottság azt hangsúlyozva vitatja a fellebbezők érveit, hogy a tudomásra vonatkozóan a V. C. által szolgáltatott bizonyítékokra először a fellebbezők hivatkoztak. Abszurd lenne tehát, ha a fellebbezők azt állítanák, hogy nem szerezhettek tudomást ezekről a bizonyítékokról. [35]

B – *Értékelés*

1. Előzetes észrevételek

46. Az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése által biztosított tisztességes eljáráshoz való jog az uniós jog általános elvének minősül, amelyet immár a Charta 47. cikkének második bekezdése is rögzít. A hivatkozott 47. cikkben szereplő hatékony bírói jogvédelem elve különböző elemeket foglal magában, amelyek között szerepel többek között a védelemhez való jog, a fegyveregyenlőség elve és a bírósághoz forduláshoz való jog.

47. Ami a kontradiktórius eljárás elvét illeti, nem vitatott, hogy ez az elv a védelemhez való jog részét képezi. Minden olyan eljárásra vonatkozik, amely az adott közösségi intézmény olyan határozatához vezethet, amely érzékenyen érinti valamely személy érdekeit. [36] A fegyveregyenlőség elve, amely magának a tisztességes eljárás fogalmának a velejárója, maga után vonja, hogy kötelező ésszerű lehetőséget biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, ideértve annak bizonyítékait is, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben. [37] Ez az elv a Bizottság által indított, szankció kiszabása iránti eljárásokban is érvényesül. [38]

35 — 1. garantovaná kontra Bizottság ítélet (T-392/09, EU:T:2012:674, 78. és 79. pont).

36 — Bizottság kontra Írország és társai ítélet (C-89/08 P, EU:C:2009:742, 50. pont).

37 — Otis és társai ítélet (C-199/11, EU:C:2012:684, 46–49., 71. és 72. pont).

38 — Lásd különösen: LR AF 1998 kontra Bizottság ítélet (T-23/99, EU:T:2002:75, 171. pont).

48. Alapvető megállapításnak tűnik számomra, hogy a versenyjog területén *a Bizottságra hárul az általa megállapított jogsértések bizonyítása, és azon bizonyítékok előterjesztése, amelyek alkalmasak* a jogsértést megvalósító tényállás fennállásának jogilag megkövetelt módon történő *bizonyítására*. A felperesnek pedig az a feladata a bírósági jogorvoslat keretében, hogy megjelölje a megtámadott határozat vitatott elemeit, e tekintetben kifogásokat fogalmazzon meg, és olyan bizonyítékokat terjesszen elő, amelyek a kifogásai megalapozottságának bizonyítására alkalmas komoly valószínűsítő körülményeknek minősülhetnek. [39]

2. Annak értékelése, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörére tekintettel figyelembe vette V. C. nyilatkozatát

49. A megtámadott ítéletből kiderül, hogy V. C. nyilatkozata 2007. december 6-án, vagyis a vitatott határozatot követően született, hogy azt a Törvényszékhez benyújtott keresetlevélhez csatolták, valamint hogy azt a fellebbezők tették a Törvényszék előtti ügy irataihoz. [40] A Bizottság felhasználta ezt a nyilatkozatot írásbeli beadványaiban. [41] A nyilatkozatot elfogadhatónak tekintették a Törvényszék előtt. A fellebbezők azt szintén felhasználták többek között a Törvényszék előtti negyedik jogalap keretében. [42]

50. Emlékeztetek arra, hogy a versenyjog területén a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az érintett vállalkozásnak a közigazgatási eljárás során lehetősége legyen hatékonyan kifejteni álláspontját a tényállás és a hivatkozott körülmények valóságtartalmáról és relevanciájáról, valamint a Bizottság által az EK–Szerződés megsértésének fennállására vonatkozó állításának alátámasztására felhasznált dokumentumokról. [43] Többek között a kifogásközlés biztosítja a vizsgálat alá vont vállalkozás számára, hogy megismerhesse a Bizottság rendelkezésére álló bizonyítékokat, és biztosítja a védelemhez való jog teljes érvényesülését. [44]

51. Márpedig, amint azt a Bizottság hangsúlyozza, az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy „az a fél, amelyik a szóban forgó, ténybeli körülményre vonatkozó bizonyítékot szolgáltatta, ennek alkalmával elméletileg teljes mértékben ki tudta fejteni, hogy az esetlegesen milyen relevanciával bír az ügy elbírálása szempontjából”. [45]

52. E tekintetben nem vitatott, hogy a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása során a bírság összegét illetően a Törvényszéknek az ítélete meghozatalának időpontját kell alapul vennie. Ennélfogva különbséget kell tenni *egyrészt* aközött, hogy a Törvényszék olyan további dokumentumokat vagy bizonyítékokat vesz figyelembe, amelyeket a Bizottság nem fogadott el, [46] vagy akár olyan bizonyítékokat, amelyekről a Bizottságnak a határozat elfogadásának időpontjában nem volt tudomása, *másrészt* pedig a jogsértő magatartás meghatározása és a kartell résztvevői felelősségének figyelembevétele között, amelyet a Bizottság a határozatban vagy kifejezetten mellőzött, vagy nem bizonyított.

39 — KME Germany és társai kontra Bizottság ítélet (C-272/09 P, EU:C:2011:810, 104–106. pont).

40 — A megtámadott ítélet 293. pontja.

41 — A megtámadott ítélet 293. és 612. pontja.

42 — A megtámadott ítélet 320. pontja.

43 — Lásd különösen: Archer Daniels Midland kontra Bizottság ítélet (C-511/06 P, EU:C:2009:433, 85. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 — Uo. (86. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 — 1. garantovaná kontra Bizottság ítélet (T-392/09, EU:T:2012:674, 78. és 79. pont).

46 — Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítélet (T-343/06, EU:T:2012:478, 176., 220. és 232. pont).

53. Ami ugyanis a további bizonyítékok figyelembevételét illeti, az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy „a Törvényszék az EUMSZ 261. cikkben és az 1/2003 rendelet 31. cikkében elismert korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva hatáskörrel rendelkezik arra, hogy különösen a kifogásközlésben vagy a Bizottság határozatában nem említett további információkra támaszkodva megvizsgálja a bírságok összegének megfelelő jellegét”. [47]

54. Ennélfogva, amint azt Wathelet főtanácsnok a Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványában kiemelte, a Törvényszéknek tehát magának kell megítélnie, hogy a bírság megfelelő és arányos-e, és magának kell megállapítania azt, hogy a Bizottság valamennyi, a bírság kiszámításához releváns elemet ténylegesen figyelembe vette-e, és értelemszerűen a Törvényszéknek ezzel összefüggésben meg kell tudnia ítélnie a felperesek által előtte előadott tényeket és körülményeket is. [48]

55. E tekintetben a Törvényszék olyan bizonyítékokat is figyelembe vehet, amelyekről a Bizottságnak a vitatott határozat meghozatala során nem volt tudomása. [49] Így a Törvényszék többek között a vállalkozás pénzügyi helyzetét illetően a Bizottság határozatánál későbbi bizonyítékokat vesz figyelembe. [50]

56. Ebből a szempontból V. C. nyilatkozatának figyelembevétele nem mond ellent a védelemhez való jognak és a kontradiktórius eljárás elvének, még ha a Törvényszék által annak tulajdonított érték nem is egyértelmű. [51] Egyrészt tekintettel arra, hogy a vitatott határozathoz képest későbbi, ez a dokumentum nem mondhat ellent a Bizottság által szolgáltatott bizonyítékoknak, másrészt pedig a nyilatkozatot az érintett vállalkozások felelősségének megalapozására fogadták el. Mindazonáltal a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel önmagában a nyilatkozatnak a szankció korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorló Törvényszék általi súlyozása keretében történő figyelembevétele számomra elfogadhatónak tűnik. [52]

57. Mindenesetre a jelen ügyben szereplő helyzet álláspontom szerint különbözik a Bizottság kontra Edison ítélet [53] alapjául szolgáló helyzettől, amelyben a Bíróság helybenhagyta a Törvényszék azon érvelését, amely szerint a Bizottság határozatában elfogadott bizonyíték olyan bizonyíték volt, amelyre a kifogásközlésben nem hivatkoztak, és amellyel kapcsolatban az Edison SpA-nak nem volt lehetősége arra, hogy előadja álláspontját a közigazgatási eljárás során. A Törvényszék tehát helyesen ítélte meg úgy, hogy erre a bizonyítékra az említett társasággal szemben nem lehet hivatkozni. [54]

47 — Uo. (220. pont).

48 — C-295/12 P, EU:C:2013:619, 129. pont.

49 — Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251, 249–256. pont) annak figyelembevételéről, hogy a szóban forgó vállalkozás többé már nem állt a Total-csoport irányítása alatt, tehát az elrettentő hatás címén történő emelés többé már nem igazolható.

50 — Novácke chemické závody kontra Bizottság ítélet (T-352/09, EU:T:2012:673) egy olyan nyilatkozattal kapcsolatban, amely szerint egy bírság megfizetése nem érinti a vállalkozás életképességét, valamint a Reagens kontra Bizottság ítélet (T-30/10, EU:T:2014:253, 305. pont) a fizetőképességre vonatkozó bizonyítékokról.

51 — Szemléltetésképpen, az árak rögzítésével kapcsolatban a megtámadott ítélet 405. pontjából kiderül, hogy a szóban forgó nyilatkozat „semmi esetre sem alkalmas arra, hogy ellentmondjon a tényállással nem egyidejű és azzal egyidejű, fent elemzett bizonyítékoknak, amelyeket a Bizottság a [fellebbezők] árak összehangolására vonatkozó tevékenységekben való részvételének alátámasztása érdekében terjesztett elő”.

52 — Ezenkívül hasznosnak tartom, hogy emlékeztessek arra, hogy a Bíróság úgy ítélte meg, hogy annak ellenére, hogy a Törvényszék nem közölte a felekkel a további csökkentés figyelembevételére vonatkozó szándékát, ez a megfontolás olyan bírói mérlegelés körébe tartozik, amelyre a Törvényszéknek korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlásának keretében joga van, anélkül hogy erről a feleket az ítélet kihirdetését megelőzően értesítenie kellene (lásd: Alliance One International kontra Bizottság ítélet, C-679/11 P, EU:C:2013:606, 110. pont).

53 — C-446/11 P, EU:C:2013:798.

54 — A Bíróság a Bizottság kontra Edison ítéletben analógiával utalt a Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság ítéletre (C-322/07 P, C-327/07 P és C-338/07 P, EU:C:2009:500, 34–37. pont).

3. A korlátlan felülvizsgálat elvének és a védelemhez való jognak azáltal való megsértése, hogy a Törvényszék megállapította a fellebbezők felelősségét

58. A V. C. nyilatkozatának formális figyelembevételére vonatkozó problémakört mindazonáltal meg kell különböztetni attól a problémakörtől, amelyet az a mód vet fel, ahogy a Törvényszék az említett nyilatkozatot felhasználta, vagyis hogy melyek azok a következmények, amelyeket a Törvényszék ahhoz kapcsolt, és milyen célból alkalmazta azt. A megtámadott ítéletből kétségkívül kitűnik, hogy a Törvényszék azt a bírság értékeléséhez vette figyelembe, azonban így járva el, a Törvényszék anélkül állapította meg a fellebbezők felelősségét, hogy ez utóbbiaknak lehetőségük lett volna egy kontradiktórius vitában részt venni.

59. A Bizottsággal ellentétben úgy vélem, hogy azok a következmények, amelyeket a Törvényszék e dokumentumból vont le, nem egyszerű tények. Ellenkezőleg, ez különösen fontos a védelemhez való jog tiszteletben tartása szempontjából. Ahogy arra Kokott főtanácsnok a Bizottság kontra Alrosa ügyben rámutatott, a Törvényszék „váratlan határozatot” nemcsak akkor fogadhat el, ha olyan tények alapján értékeli az ügyet, amelyek a felek számára nem voltak ismertek, hanem akkor is, ha olyan tények alapján értékeli a szóban forgó ügyet, amelyeket a felek ismertek ugyan, de mint olyanokat a bírósági eljárásban sohasem vitattak meg. [55]

60. Márpedig a jelen ügyben az a meghatározó, hogy V. C. nyilatkozatának figyelembevételével a Törvényszék módosította a Bizottság határozatában megállapított jogsértő cselekmény minősítését.

61. Azzal, hogy a fellebbezők felelősségének megállapítása érdekében bizonyított egy magatartást, a Törvényszék átlépte a korlátlan felülvizsgálat határait. Így eljárva ugyanis egy, a Bizottság által nem bizonyított jogsértést állapított meg. Ebből a szempontból úgy tűnik, hogy a megtámadott ítélet 621. pontja – amellyel a Törvényszék úgy tűnik, a fent hivatkozott szabályok összességének megsértésével azt sugallja, hogy további információk érinthetik a jogsértés megállapítását –, valamint a megtámadott ítélet 622. pontja igazolja a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését.

62. Ezenkívül a megtámadott ítélet indokolása egy nyilvánvaló ellentmondást tartalmaz. A 614. pontban a Törvényszék ugyanis megállapítja, hogy a Törvényszéknek nem feladata, hogy egy teljesen új indokolással váltsa fel a Bizottság téves indokolását. Márpedig a 626. pontban a Törvényszék megállapítja a fellebbezőknek a jogsértés két eleméért való felelősségét.

63. Ugyanezen logika mentén úgy tűnik számomra, hogy a Törvényszék mesterséges és ennélfogva hibás különbséget tesz a felelősség „bírság céljából” történő megállapítása, valamint önmagában a felelősség megállapítása között. Márpedig nem vitatott, hogy a bírság az előzetesen megállapított felelősség szankciójának minősül. Ennélfogva ezen előzetes megállapítás nélkül a bírság összegének kérdése nem merül fel. Következésképpen a Törvényszék először felszámolta a Bizottság által megállapított jogsértést, majd a kilencedik jogalap keretében újra felépítette azt, átlépve ezzel a korlátlan felülvizsgálati jogkörének korlátait.

64. Végül úgy tűnik számomra, hogy így eljárva a Törvényszék megsértette a védelemhez való jogot, és különösen a kontradiktórius eljárás elvét is, mivel nem adott lehetőséget a feleknek, hogy vitassák az általa megállapított felelősséget.

65. Márpedig a korlátlan felülvizsgálati jogkörnek vannak határai. Noha a megsemmisítésre vonatkozó hatáskör a vitatott határozatban megállapított jogsértésre korlátozódik, a korlátlan felülvizsgálati jogkör nem biztosít hatáskört a Törvényszék számára arra, hogy a Bizottság által a vitatott határozatban meg nem állapított jogsértés fennállását megállapítsa. [56]

55 — C-441/07 P, EU:C:2009:555, 151. és 152. pont.

56 — Lásd ebben az értelemben: Tokai Carbon és társai kontra Bizottság ítélet (T-71/03, T-74/03, T-87/03 és T-91/03, EU:T:2005:220, 370. pont).

66. Következésképpen a második jogalap második részének helyt kell adni. Az így feltárt hiba alapvető jellegére figyelemmel úgy tűnik számomra, hogy annak a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezéséhez kell vezetnie.

VII – **A bizonyítékok elferdítéséről**

67. A megállapított hiba jellegére tekintettel véleményem szerint nem kell a második jogalap harmadik részéről dönteni. Tehát csak másodlagosan térek rá erre a harmadik részre. E tekintetben rámutatok, hogy a fellebbezők előadják, hogy azzal, hogy megállapította a fellebbezőknek a jogsértés két eleméért való felelősségét, a Törvényszék a megtámadott ítélet 626. pontjában elferdítette a bizonyítékokat, és megsértette az ártatlanság vélelmének elvét. A megállapítás V. C. nyilatkozatának hiányos idézésén alapul, amelyből ugyanis egyértelműen kiderül, hogy V. C. semmilyen tudomással nem rendelkezett a határozat tárgyát képező kompenzációs mechanizmus jellegéről.

68. V. C. nyilatkozata egyébként teljes mértékben nyitva hagyja azt a kérdést, hogy mely időponttól kezdve volt tudomása „egy bizonyos kompenzációs mechanizmus fennállásáról”. A Bizottság szerint ezzel szemben a Törvényszék nem ferdítette el a V. C. nyilatkozatában szereplő bizonyítékokat.

69. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék elferdítette a tényeket, az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése második albekezdésének és a Bíróság alapokmánya 51. cikke első bekezdésének, valamint a Bíróság eljárási szabályzata 168. cikke (1) bekezdésének d) pontjából következően a fellebbezőnek pontosan meg kell jelölnie a Törvényszék által állítólagosan elferdített bizonyítékokat, és bizonyítania kell azokat az értékelési hibákat, amelyek megítélése szerint a Törvényszéket ehhez az elferdítéshez vezették. [57]

70. Ilyen elferdítés akkor valósul meg, ha a meglévő bizonyítékok értékelése új bizonyítékok felhasználása nélkül is nyilvánvalóan tévesnek mutatkozik. [58] Úgy tűnik számomra azonban, hogy a második jogalap e harmadik részével a fellebbezők V. C. nyilatkozatának egy, a Törvényszék által követett értelmezésétől eltérő értelmezésére tesznek javaslatot. A jelen ügyben hivatkozott érvek ugyanakkor nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a Törvényszék nyilvánvalóan átlépte az említett bizonyítékok ésszerű értékelésének korlátait. [59]

71. E körülmények között a második jogalap harmadik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

VIII – **Az ügynek a Törvényszék elé történő visszautalásáról**

72. Megjegyzem, hogy fellebbezésükben a fellebbezők a vitatott határozat 1., 2. és 3. cikkének őket érintő részében történő megsemmisítését, illetve a bírság összegének csökkentését kérik.

73. A Bíróság alapokmánya 61. cikkének első bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozott, a Törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése esetén a Bíróság, ha a per állása megengedi, az ügyet érdemben maga is eldöntheti. Márpedig a Törvényszék által elkövetett hiba jellegére tekintettel úgy tűnik számomra, hogy a jelen ügy állása nem teszi lehetővé a határozathozatalt. [60] Mindenekelőtt

57 — Bizottság kontra Aalberts Industries és társai ítélet (C-287/11 P, EU:C:2013:445, 50. pont).

58 — PKK és KNK kontra Tanács ítélet (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 37. pont); Lafarge kontra Bizottság ítélet (C-413/08 P, EU:C:2010:346, 17. pont).

59 — Lásd analógia útján: Activision Blizzard Germany kontra Bizottság ítélet (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 57. pont).

60 — Különösen a Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ügytől eltérően, lásd Kokott főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványát (C-441/11 P, EU:C:2012:317, 43–46. pont).

az a véleményem, hogy a feleknek nem volt megfelelő lehetőségük arra, hogy a Törvényszék előtt kifejthessék álláspontjukat azon következtetéseket illetően, amelyeket a Törvényszéknek a korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlása keretében V. C. nyilatkozatából le kell vonnia. Ezért azt javasolom, hogy a Bíróság utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé.

IX – **Végkövetkeztetések**

74. Ezen indokok alapján és a fellebbezés többi jogalapja vizsgálatának sérelme nélkül azt javasolom, hogy a Bíróság adjon helyt a második jogalap második részének, aminek véleményem szerint a Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet (T-462/07, EU:T:2013:459) hatályon kívül helyezését, valamint az ügy Törvényszék elé történő visszautalását kell eredményeznie. A Bíróság a költségekről jelenleg ne határozzon.